

Nr 30.

Av herr **Heiding m. fl.**, om beredande av möjlighet till utrotande av berberis jämväl på nationalparker och såsom naturminnesmärken skyddade områden.

I lag om utrotande av berberis å viss mark av den 26 maj 1933 stadgas, att, där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, Kungl. Maj:t äger förordna, att vanlig berberis (*Berberis vulgaris*), däri inbegripet dess varieteter, samt andra arter av för svartrost mottaglig berberis skola inom hushållningssällskapets område utrotas. Från denna bestämelse undantages endast berberis i botaniska trädgårdar, som äro förbundna med högre undervisningsanstalter.

Förordnanden i enlighet med ovanstående bestämmelse hava numera utfärdats för flertalet hushållningssällskaps inom södra och mellersta Sverige områden. Vid genomförandet av utrotningsarbetet har det emellertid visat sig att lag angående nationalparker och lag angående naturminnesmärkens fredande, båda utfärdade den 25 juni 1909, lägga hinder i vägen för utrotningen av berberis inom nationalparkerna och vissa som naturminnesmärken fredade områden. Därigenom har det absurda förhållandet uppstått, att innehavare av jordområden i närheten av sådana fridlysta områden icke kunna draga någon nytta av den ofta med stora upppoffringar genomförda berberisutrotningen på egna marker, emedan buskarna få kvarstå inom det fridlysta området.

Detta förhållande har redan tidigare blivit från olika håll påtalat. I underdåniga skrivelser ha sålunda dels Örebro läns hushållningssällskap den 22 augusti 1935, dels Stockholms läns och stads hushållningssällskap den 3 september 1935, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för sådan ändring i gällande bestämmelser, att berberislagen jämväl må äga tillämpning å nationalparker. Vidare har länsstyrelsen i Kalmar län den 15 november 1935 till statsrådet och chefen för justitiedepartementet överlämnat framställningar från dels Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott, dels kommunalstämman i Repplinge kommun om åtgärder för utrotning av berberis inom det som naturminnesmärke fridlysta området vid Borgholms kungsladugård. Dessa framställningar ha varit för yttrande remitterade till styrelsen för Statens växtskyddsanstalt, som den 16 april 1937 med överlämnande av en av avdelningsföreståndarna, fil. doktorerna Th. Lindfors och C. Hammarlund verkställd utredning hemställt om sådan ändring av gällande lagar angående nationalparker och naturminnesmärkens fredande, att lagen om utrotning av berberis på viss mark må äga tillämpning även på nationalparker och såsom naturminnesmärken fredade områden. Någon åtgärd i nämnda riktning har dock ännu icke avhört.

Ur det av doktorerna Lindfors och Hammarlund avgivna yttrandet till styrelsen för Statens växtskyddsanstalt må följande anföras:

»I frågan angående berberislagens tillämpning inom nationalparker har Statens växtskyddsanstalt i underdånigt utlåtande den 28 november 1933 hävdad, att berberislagen borde anses äga giltighet även vad beträffar nationalparker. Detta lär dock icke vara möjligt utan ändring av lagen om nationalparker.

Att en sådan lagändring kommer till stånd, anse vi i högsta grad önskvärt. Det skulle enligt vårt förmenande vara synnerligen orättvist mot jordbrukarna, som nedlägga mycket arbete och betydande kostnader på utrotande av berberis inom sina marker, om staten inom naturreservaten beredde fristad åt denna farliga skadegörare på sädesslagen. Dels löpa sädesgrödorna i trakten fara att infekteras av svartrost genom de skålrostsporer, som bildas på de fredade buskarna, dels är nyspridning av berberis genom frön av dessa buskar att befara inom de med stor möda rensade områdena.

De av Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott relaterade förhållandena beträffande Garphyttans nationalpark äro särskilt förtjänta att uppmärksammas. Såsom en av oss (Lindfors) vid besök på platsen kunnat konstatera, förekommer berberis inom nationalparken i ganska stor omfattning, och buskar finnas bl. a. alldeles invid gränsen mot åkerfält. På motsatta sidan av åkern, som har en bredd av högst 100 meter, finnes skogsmark med berberis, som markinnehavaren har skyldighet att utrota. Det är uppenbart, att denne icke har någon nytta av det honom åliggande utrotningsarbetet, så länge buskarna få kvarstå i nationalparken, och man har lätt att förstå den animositet mot det nu rådande förhållandet, som kan konstateras på orten, särskilt som den lövängsvegetation, som man i nationalparken önskar bevara, alltmer undertryckes av den påträngande granskogen.

Vi kunna icke finna det rimligt, att berberis skall tillåtas kvarstå inom nationalparkerna och äventyra resultatet av det stora arbete, som nedlagts och alltjämt nedlägges på buskens utrotande. I samma grad som beträffande nationalparkerna gäller givetvis denna vår uppfattning även områden, som fridlysts enligt lagen om fredande av naturminnesmärken. Vi få således på det bestämdaste uttala oss för sådan ändring av såväl lagen om nationalparker som lagen om naturminnesmärkens fredande, att de icke lägga hinder i vägen för berberisbuskens utrotande inom de på grund av desamma fridlysta områdena.»

Av ovan citerade utredning framgår i övrigt, att berberisutrotning inom de fridlysta områdena icke äventyrar ändamålet med fridlysningen och att kostnaderna för utrotningen icke under några förhållanden kunna bliva särdeles betungande.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av lag angående nationalparker och lag om naturminnesmärkens fredande,

båda utfärdade den 25 juni 1909, att lagen om utrotning av berberis på viss mark, utfärdad den 26 maj 1933, må äga tillämpning på nationalparker och såsom naturminnesmärken fredade områden.

Stockholm den 18 januari 1939.

Arthur Heiding.

Axel Mannerskantz.

C. P. V. Gränebo.
